

για το αν μάς μεταδίδεται το ποιητικό μήνυμα μέσα από τη μορφή του, όπως την έπλασε ή σολωμική πνευματική υπευθυνότητα, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι μια τέτοια μορφή, δουλεμένη με τα στοιχεία της ποιητικής αφαίρεσης ως το έσχατο ανέκδο θ-ριο, με την υποβλητική δύναμη των εικόνων και την εσωτερική δομή του λυρισμού της, ή ποιηση αυτή έφορμα σήμερα με την τελειότητά της στους χώρους της πύδ ά-κραίας αφαιρετικής έκφραστικής, με τη διαφορά ότι σήμερα, σε μερικές περιπτώσεις, και έξω και έδω, επιδιώχθηκε μία μορφική φροντίδα σε βάρος της ποιητικής ούσίας, όπου στο Σολωμό υπάρχει σά δίδαγμα μεγάλης τεχνικής δύναμης, συναίρεσης του άπτού με το άυλο, του πράγματος με την ακτινοβολία του νόημάτος του.

"Αν μάλιστα λάδουμε ύπ' όψη μας ότι ή σημερινή ποίηση, σε άλλες περιπτώ-σεις προτιμά τη ρεαλιστική μετάδοση των ιδεών ή την απεικόνιση της πραγματικό-τητος του κόσμου μας με πολύ λιγότερο ενδιαφέρον για το λόγο, την ακρίβεια και το σωστό μουσικό θηματισμό των εκφραζομένων, ή ποίηση του Σολωμού μάς διδάσκει πώς πρέπει νά ακούσουμε την μεγάλη φωνή του «Χρέους» χωρίς νά αγανακτήσουμε μέσα στον έκκωφαντικό θόρυβο των άμεταυσίωτων κραυγών για σωτηρία, πού εκβάλ-λει ένα μέρος της σύγχρονης προστακτικής ποίησης, γιατί ή δικαιοσύνη άπαιτεί νά επισημάνουμε και τις εξαιρέσεις στον τομέα τουτον.

* Βλέπε: Μηνά Δημάκη: Λογοτεχνικά δοκίμια: Άθήνα 1969 σελ. 135: Το άποσπασματικό έργο του Σολωμού.

Δ. ΔΟΥΚΑΡΗΣ

«Ύμνος εις την Έλευθερίαν»
ό μεγάλος σημερινός λόγος,
ό Σολωμός
καθαρός λυρισμός, έλλογος
λόγος, Ύμνος και Πράξη
ό Σολωμός
λαχές κινδύνων, αίμα και πάθος,
δόξα του λόγου, ιερέας
Έλπίδας σημερινής
ό Σολωμός
άθλημα μέγιστον της Έλευθερίας,
κόσμημα μέγιστον
Ευθύνης και Γλώσσας.
Διδάσκαλός μας σημερινός
μέγιστος
ό Διονύσιος Σολωμός.

Ν. ΚΑΡΟΥΖΟΣ

Κοινή γλώσσα, του λαού της Ελλάδας ή γλώσσα: κοινότητα ψυχών: κοινή αλήθεια. Σ' αυτή την αδιάσπαστην ένότητα λειτουργούσανε μ' ενάδεια ό Σολωμός, προσφέροντας το πύδ σωστό δίδαγμα της νεοελληνικότητας, την πύδ σωστή κατεύ-θυνση για τον Έλληνα άνθρωπο, πού ξεκινώντας άπ' την όρφική παράδοση και τον Όμηρο φτάνει κάποτε στην Όρθοδοξία. Η σολωμική διδασκαλία - ποίηση επιτρα-γίζει ολάκερη τούτη τη διάρκεια όσο τίποτ' άλλο, την ώρα πού το Γένος κάνει πό-λεμο κι άνακτά τη λευτεριά του, την τόσο ματοδαμμένη, σηκώνοντας τη γλώσσα του λαού στο ίδιο ύψος μ' εκείνο της έλευθερίας. Έν τούτοις, ή παρουσία του Σολωμού στην εποχή μας, «όπουδ' έρμιά και σκοτεινιά και το θανάτου σπύρι», δεν έχει και δεν μπορεί πιά νά έχει το πραγματικό της νόημα, είν' άπλως κειμηλιακή, κάτι σάν

«ώρατο μπαλκόνι», κάτι σαν «ώρατο εκκλησάκι». Και τούτο, βέβαια, γιατί πέφτουν όλα σήμερα σ' όλο τον κόσμο, πέφτει ελάκερο το οικοδόμημα της ως τώρα Ιστορίας, πέφτει και η όλη αλήθεια των νεοελλήνων, η αλήθεια που κάνει σήμερα το χτεςινό ακόμη Σολωμό να φαίνεται σαν κάτι το απομόνωχο, σαν κάτι το έρημιασμένο, «σπίθα μικρή και μακρινή σε φοβερό σκοτάδι»...

ΡΑΛΛΗΣ ΚΟΨΙΔΗΣ

Τόν Σολωμό, βασικό στοιχείο της έθνικής μας μνήμης, τον καπηλεύτηκαν οι νεοδάρδαροι της χώρας μας όσο τίποτ' άλλο. Κλαίγαμε όλα αυτά τα χρόνια της δουλείας, ν' άκοιμε τον έθνικό του ύμνο, τον ύμνο της ελευθερίας να παίζεται μπροστά στους δολοφόνους της, να τον τραγουδάνε απ' τ' επίσημα φερέφωνά τους, αυτοί που σάρκαζαν την ελευθερία κατάνουτρα στα πρόσωπα των Έλλήνων.

Ο Σολωμός λοιπόν είναι δίδαγμα. Η Τέχνη ελόκληρη είναι δίδαγμα ελευθερίας. Γιαυτό ο τεχνίτης στον κάθε είδος φασισμό έλεος δέν έχει. Κι' αυτοί που στις έθνικές έορτές έβγαζαν δεκάριες, γιαυτόν, ύμνολογίες, θά τον πατούσαν στον λαιμό αν θ' ατακούθουσε και στις στυγνές μέρες τους, να λείει εκείνα τ' α περί ελευθερίας των Έλλήνων. Τ' λόγια αυτά είναι καλά και άνεκτά μοναχά αν ύστερα από την κατάλληλη δασκαλίστικη επανάληψη, χάσουν το νόημα και την ούσια τους, και τότε μπορεί να γίνουν και προμετωπίδες σε κείμενα που είναι ύβρεις στην βασική μας θεότητα: την Έλευθερία των Έλλήνων.

Ν. Γ. ΠΕΝΤΖΙΚΗΣ

Από το διέλλιο «Αρχειον» του Ν.Γ. ΠΕΝΤΖΙΚΗ, Μέρος 6', Έρμάριο ένα, Φάκελλος τρία, Έδάφιο 2:

«Δείχνει (ό φυλακισμένος επί μακρά σειρά έτων) σταθερή προτίμηση για το Σολωμό, που τον δογθα να πλάσει μι' ιδανική μορφή κόρης. Είναι ή ίδια ή «Φεγγαροντυμένη», αλλά με τελείως γνωστή, συγκεκριμένη μορφή. Το έτι ή μορφή της λογικής διατύπωσης πιάνει στο Σολωμό, το έπιτρέπει εύκολώτερα να νύνει αυτό που έπιθυμεί και φαντάζεται στο κενό του άέρα. Με τ' ποιητικά λείψανα και έρείπια, που απαλλάσσον το νοΐ από κάθε συζήτηση και προσωπική αντίδραση, αντίκρισε κάτι το ολοκληρωμένο, χαρίζοντάς του άπλές στιγμές ποιότητας και έντασης, πολύτιμα πετράδια για την επένδυση των προσωπικών του λογισμών. Σημειώνει (ό έ γ κ α θ ει ρ κ τ ο ς σ τ ο π ρ ο σ ω π ι κ ό τ ο υ τ ε τ ρ ά δ ι ο) έτι ο Σολωμός είναι γι' αυτόν, έτι ο «Όσιος Ώωσιμάς για την «Όσία Μαρία την Αίγυπτία, που στην έρημο είχε απομεινεί από τις τύψεις, έν' ακαθόριστο σε όρια σύννεφο, που μόνο χάρις στο ράσο του έεροϋ πατρός που φόρεσε, έλαβε ύπόσταση ανθρώπινη αξιωθεΐσα την Άγία Κοινωνία. Και λίγο πιο κάτω τονίζει, έτι μόνο ή κοινότητα της στολής (σ τ ή ν π ε ρ ί π τ ω σ η Σ ο λ ω μ ο υ ή λ α λ ι ά κ α ι ή γ ρ α φ ή) μεταξϋ ανθρώπων, άνοίγει τις πύλες του νυμφώνος».

Σημ. «Τδρία»: Αυτή την άπάντηση μ' έστειλε ο Ν. Γ. Πεντζικής και θελήσαμε να τη δημοσιεύσουμε.

ΚΩΣΤΑΣ ΤΑΧΤΗΣ

Όπως μ' όλες τις γνήσιες πνευματικές αξίες του τόπου μας, έτσι και με το Σολωμό, τον καπηλεύμαστε, άσελγουμε πάνω στο πνευματικό σώμα του και στο ποιητικό του έργο, τονίζουμε πλευρές του που μ' άς συμφέρουν, αποκρύπτουμε άλλες που νομίζουμε έτι ελάπτουν και μ' άς και κείνον, άνακηρύσσουμε τους έαυτούς μας φίλάρεσκα πνευματικούς απογόνους του, και μόνο οι έλάχιστοι εκλεκτοί που, τηρουμέ-